

Høringsuttalelse som gjelder endringer i straffeloven og skadeerstatningsloven (skjult personforfølgelse mv.)

Stiftelsen Alternativ til Vold (ATV) setter stor pris på å la seg høre i denne saken. Skjult personforfølgelse kan ha alvorlige helsekonsekvenser for den som utsettes for dette, særlig når det skjer i den private sfære der man forventer å kjenne seg trygg.

Det samme gjelder også retten til å ikke bli avbildet eller filmet i en bolig, garderobe, et toalett og på andre sammenlignbare steder. Slik ATV ser det, vil endringer i lovverket også medføre ytterligere beskyttelse av personer som er utsatt for vold i nære relasjoner. Nedenfor følger merknader til enkelte av høringspunktene og videre mer generelle merknader som har til hensikt å diskutere beskyttelse av utsatte mot vold i nære relasjoner.

Høringspunkt 1 og 2: ATV støtter forslag til kriminalisering av skjult personforfølgelse (snikstalking»). ATV støtter også departementets syn på presisering i § 266 a om at straff ikke forutsetter at den fornærmede oppfatter handlingen på gjerningstidspunktet.

Høringspunkt 4: ATV støtter departementets forslag om styrket strafferettslig vern mot krenkende fotografering både der det har karakter av overvåking, men også i rene, enkeltstående tilfeller. Dette vil, slik departementet nevner, også kunne forbygge spredning av krenkende bilder som kan få omfattende og langvarige helsemessige konsekvenser for den fornærmede.

Høringspunkt 5: Departementet åpner ikke for endringer som åpner for å straffe enkeltstående tilfeller av skjult kikkende. Her vises det til pkt. a) i generelle merknader nedenfor.

Generelle merknader fra ATV knytter seg i hovedsak til følgende:

a) Enkeltstående handlinger vs. gjentatte handlinger: Det vises til at handlinger som rammes av § 266 krever at det må være begått minst *to* handlinger. Slik vi forstår loven, vil da for eksempel et enkelt kontaktforsøk ikke rammes av straffebudet om personforfølgelse.

Hva som kan betraktes som enkeltstående eller gjentatte handlinger, kan avhenge av om det har vært en tidligere relasjon mellom fornærmede og gjerningsperson. I slike tilfeller kan et enkelt kontaktforsøk få svært alvorlig konsekvenser for fornærmede hvis relasjonen har vært preget av vold i nære relasjoner. Sett at partene har flyttet fra hverandre, og en voldelig eks-partner tar kontakt. I slike tilfeller vil enkeltstående handlinger (fotografering, snikkikking mm) kunne oppfattes som en *fortsettelse* av vold og kontroll. Det som for utenforstående ser

ut som en enkeltstående handling, kan av den fornærmede oppfattes som personforfølgelse og medføre en betydelig psykisk belastning og også praktiske ulemper. Den fornærmede kan miste troen på at volden aldri vil ta slutt, at man aldri kan føle seg trygg og frykt for at handlingen bare er begynnelsen på mer alvorlig vold i framtiden. For noen innebærer dette at man velger å flytte eller passer på hvor og med hvem man befinner seg enhver tid.

b) Kjønnsperspektiv: Et annet punkt dreier seg om hva som kan defineres som seksuelt krenkende. Et eksempel kan være HR-2019-563-A der skjult filming og fotografering av fullt påkledd kvinner i deres eget hjem ble betraktet som en «situasjon uten noen seksuell tilknytning». Handlingen ble kun betraktet som en krenkelse av kvinnes privatliv.

ATV mener at en slik kjønnsnøytral tolkning av handlinger kan medføre at man mister av syne det potensielt sett seksuelle tilsnittet og truende ved slike handlinger. En kvinne som fotograferes fullt påkledd i sitt eget hjem av en mann, vil kunne oppleve dette som en handling med seksuelt tilsnitt og også mer truende enn hvis tilfellet var motsatt med tanke på kjønn. I denne sammenhengen kan det være nyttig å skjele til artikkel 3, punkt d. i Istanbulkonvensjonen der «kjønnsavhengig vold mot kvinner» skal forstås som vold som er rettet mot en kvinne fordi hun er kvinne, eller vold som i uforholdsmessig stor grad rammer kvinner.

Sett ut fra en slik definisjon kan det argumenteres for at menn som filmer ukjente kvinner i stor grad gjør dette *fordi* hun er kvinne og et seksuelt objekt, uavhengig om hun har på klær eller ikke. Vi antar også at slik filming også i uforholdsmessig grad rammer kvinner, ref. punkt d.

Kvinner er mer utsatt for seksuell vold enn menn* og har ofte en økt generell beredskap med tanke på å bli utsatt for ulike former for seksuell vold fra menn. Dette gjør at kvinner kan oppfatte filming/fotografering i private omgivelser som en mulig trussel om kommende seksuell vold – uavhengig om hun har klær på eller ikke.

c) Digital personforfølgelse. Skjult digital personforfølgelse med sporing, hacking osv. kan finne sted også etter at partene i et voldelig forhold har flyttet fra hverandre. Det er noe uklart for ATV om digital, skjult overvåkning inngår i gjerningsbeskrivelsen i § 266 a/§ 266 b eller kun rammes av andre lover med lavere straffeutmåling.

Kilder: *<https://www.fhi.no/nettpub/hin/skader/vold/>